

Anmeldelse af Sprog i skole. Læseudviklende undervisning i alle fag

AF LEKTOR, CAND.PÆD. LENE HERHOLDT, PROFESSIONSHØJSKOLEN UCC

Ruth Mulvad (2009) *Sprog i skole. Læseudviklende undervisning i alle fag*. Alinea, 360 sider

En relevant bog om et aktuelt emne

Ruth Mulvad har skrevet en bog som har læseudviklende undervisning i alle fag som sit omdrejningspunkt. Det er et højaktuelt emne nu hvor lærere gennem hele skoleforløbet sætter fokus på udvikling af læseforståelse for at øge andelen af unge som kan bruge deres læsefærdigheder i uddannelse og samfundsliv, og hvor Fælles Mål II stiller eksplicitte krav om undervisning i læseforståelse i de enkelte fag. Bogens relevans understøttes af at der kun er få bøger på det danske marked som giver systematiske anvisninger på, hvordan man kan udvælge undervisningens indhold i læseforståelse i alle fag og tilrettelægge hvordan der kan undervises i dette. Det er en styrke i bogen at der både kastes lys over det didaktiske *hvad* og det didaktiske *hvordan* på en måde så alle elever må forventes at kunne få et udbytte. Bogen henvender sig til faglærere og danskklærere i grundskolen, til læreruddannelsen og efter- og videreuddannelsen på professionshøjskolerne. Den bliver helt klart en del af litteraturen på de læsevejleder- og diplomuddannelser i læsning og skrivning som jeg står for.

Læseren stilladseres

Udgangspunktet er en systemisk funktionel sprogopfattelse som udmøntes i en sprogbaseret og genreorienteret undervisning. Her kunne have været en barriere fordi det begrebssæt og den terminologi som den systemiske funktionelle lingvistik benytter sig af, kan virke fremmedartet og noget vanskelig hvis man er vant til at bruge sprogteorier med helt andre sprogbeskrivelser. Imidlertid har forfatteren løst opgaven på forbilledlig vis, således at terminologien introduceres løbende og hele tiden ved hjælp af illustrative eksempler som gennemarbejdes inden terminologien forklares. Det gør at man som læser hele tiden føler at man har et grundlag at stå på inden "det svære" bliver introduceret. Ligeledes støttes læseren i successivt at opbygge sin indsigt i terminologien og anvendelsen af begreberne gennem den gennemførte systematik i anvendelsen af begreber som allerede er introduceret.

Kæder af forskellige sprogbrugssituationer er rygraden i undervisningen

Efter et introducerende kapitel følger fem kapitler som gennemarbejder

fem grundlæggende måder at bruge sproget på – i bogens terminologi *tekstaktiviteter*. Det betyder at man i inddelingen tager afsæt i det formål teksten har. De fem tekstaktiviteter er: at *berette*, at *instruere*, at *beskrive*, at *informere*, at *forklare*, at *argumentere*. Disse tekstaktiviteter er dominerende i de forskellige skolefags tekster, og det er nødvendigt at kunne forstå dem for at tilegne sig faget med dets særlige fagsprog og dets særlige måde at kategorisere og ordne fænomener på. Det fornemme er at ikke blot er tekstaktiviteterne og de tilhørende tekststrukturer og sproglige mønstre demonstreret og forklaret; samtidig er også den række af sprogbrugssituationer som undervisningen kan bygges op af, lagt frem. Der lægges således op til en undervisning som bygges op af kæder af forskellige sprogbrugssituationer. Sprogbrugssituationer som gennem deres forskellige formål og indhold, deres forskellige måder at kommunikere på og de forskellige elevroller og interaktionsformer gør det naturligt og nødvendigt at udvikle faglighed og bruge forskellige former for fagsprog – i en udvikling som tager afsæt i elevens

hverdagssprog og progressivt udvikler sig mod det specialiserede fagsprog.

Bogens form er ikke bare form, men en del af indholdet

Sjældent har jeg læst en bog som i så høj grad selv demonstrerer det der står i den at man skal gøre. Den følger på fornemste vis den sprogteori og den pædagogik som man introduceres til. Et scoop er det ligeledes at den gennemførte grafik og det funktionelle layout støtter forståelsen af begreberne og gør anvendelsen af dem tydelig. Til forsidens hører også at bogen er udstyret med et grundigt håndbogs-kapitel med korte og koncentrerede forklaringer på alle anvendte begreber. Kapitlet er let at bladere frem til fordi bladets kant er markeret med gråt, og de enkelte opslag er lette at finde idet der er præcise krydshenvisninger til alle begreber efterhånden som de dukker op i de første kapitler. Endelig er bogen udstyret med et særdeles velfungerende register der gør hele bogen til en nyttig håndbog som er let at finde rundt i når man lige skal finde noget bestemt.

Et minimum af udtryksmidler der karakteriserer maksimalt

Under læsningen af Ruth Mulvads bog kom jeg til at tænke på fortællingen om kejseren af Kina som Peter Bastian bringer i sin bog "Ind i musikken". Kejseren bestiller en tegning af en hane hos en kendt kunstner. Kunstneren beder om fire år til opgaven, men da fire år er gået, er tegningen stadig ikke færdig; kunstneren behøver fire år mere. Fire år senere gentager historien sig. Opgaven var vanskeligere end kunstneren havde forventet, men han bedyrer at den vil være færdig om endnu fire år. Da kejseren ankommer til kunstnerens ydmyge hytte efter endnu fire år, bliver han budt på en kop te mens kunstneren tager et fint nyt stykke papir frem, spænder det op på tegnebrættet og med en eneste bevægelse lynhurtigt tegner en fuldendt hane med sin tuschpen-sel. Kejseren er bevæget, men også noget fortørnet over at kunstneren har brugt 12 år når tegningen kan udføres på et splitsekund. Kunstneren beder ham komme med og viser ham i et baglokale meterhøje stabler af pairer

med tegninger af haner. De tolv år er blevet brugt på helt at tilegne sig hanens væsen for at finde det minimum af udtryksmidler der karakteriserer maksimalt. (Bastian 1994, 5. udg., s. 120-121).

Samme grad af indsigt og mestring må have været nødvendig for at skrive denne bog om et særdeles komplekst felt "med et minimum af udtryksmidler der karakteriserer maksimalt".

